

بسم الله الرحمن الرحيم

سقوط بهای لیره (واحد پولی ترکیه)

(ترجمه)

پرسش

لیره ترکیه در جریان یک روز (10 اگست 2018م) 14 درصد کاهش داشت و این در حالی بود که از اول سال جاری میلادی تا آن روز 21 درصد کاهش متواتر داشته. افزایش مالیات گمرکی توسط امریکا بالای واردات فولاد و آلومینیم از ترکیه به ایالات متحده امریکا روند این کاهش را شدت بخشید، به علاوه برانگیختن مسئله بازداشت کشیش امریکایی در ترکیه که از سال 2016م تاکنون در آن جا زندانی است و در خواست آزادی وی از جانب امریکا؛ واقعیت این بحران از چه قرار بوده و به کدام جهت روان است؟

پاسخ

برای بهتر روشن شدن پاسخ، باید به امور ذیل دقت بیشتری صورت گیرد:

نخست: بحران لیره و سقوط متواتر آن در چند مرحله:

1- پس از آن که خلافت و واحد پولی آن با پشتوانه طلا و نقره نابود کرده شد، لیره در سال 1927م با ارزشی تقریباً معادل دالر شروع به کار نمود. سپس داستان سقوط ارزش لیره از سال 1933م آغاز شد که یک دالر معادل دو لیره بود و این سقوط رفته رفته سرعت بیشتری گرفت تا این که در سال 2001م یک دالر معادل یک میلیون و 650 لیره ارزش داشت. ناتوانی اقتصادی ترکیه در پی فشارهای صندوق بین المللی پول به پایین ترین حد ممکن رسید و حکومت ترکیه، که در آن زمان توسط اجاويد رهبری می شد و وابسته به انگلیس بود، شروع به ناله و فغان نمود. سپس انتخابات سال 2002م صورت گرفت و در آن اردوغان و حزب اش به حمایت امریکا برنده شد و تشکیل حکومت داد. حکومت اردوغان تصمیم گرفت شش صفر را از واحد پولی ترکیه حذف نماید و این تصمیم با موافقت پارلمان عملی گردید و از تاریخ 1 جنوری 2005م رسماً اعتبار پیدا نمود و به این ترتیب، یک دالر معادل 1.79 لیره داد و ستد می شد؛ اما این حالت زیاد دوام نکرد و از سال 2013م، لیره یک بار دیگر سیر نزولی گرفت و در جریان شش ماه تا اوایل سال 2014م سقوط زیادی نمود، در حدی که 30 درصد ارزش خود را از دست داد و این روند تا امروز ادامه دارد. حکومت اردوغان تلاش نمود جلو این سقوط پیوسته را بگیرد و ارزش لیره را ثابت نگهدارد، اما هیچگاه موفق نشد. ارزش لیره از آغاز سال جاری به گونه قابل توجهی در حال کاهش است، در حدی که در اواسط سال 2018م تا 21 درصد کاهش داشت، یعنی فقط در جریان شش ماه.

2- سپس به تاریخ 26 جولای سال جاری، این بحران به گونه جنجال برانگیزی برجسته گردید؛ آنگاه که ترامپ و معاونش مایک پنس هشدار دادند که در صورتی که بونسون فوراً آزاد نشود، تحریم هایی را علیه ترکیه اعمال خواهند نمود. پس از آن، ارزش لیره در اواخر ماه اگست، بازم در برابر دالر کاهش یافت و به 4.91 لیره رسید، در حالی که پیش از فیصله بانک مرکزی ترکیه مبنی بر نگهداشتن قیمت سود در حد 17.75 درصد، 4.76 لیره بود. «بانک مرکزی ترکیه نرخ سود را در روز سه شنبه ثابت نگهداشت و این کار برخلاف انتظارات مبنی بر افزایش نرخ سود، پس از بالا رفتن تورم به بلندترین حدش در 14 سال اخیر، صورت گرفت. بانک مذکور نرخ سود را برای یک هفته در حد 17.75 درصد نگهداشت و بهای لیره، که از آغاز سال جاری تاکنون 20 درصد ارزش اش را از دست داده، تا 4.91 درصد در برابر دالر کاهش داشته و این فوراً پس از آن اتفاق افتاد که تصمیم گرفته شده بود که در حد 4.7605 ثابت نگهداشته شود.» (منبع: اسکای نیوز عربی 24 جولای 2018م)

3- پس از آن بود که ترامپ در تویتر خویش اعلان نمود که قصد دارد تحریم هایی را علیه ترکیه اعمال کند، اینجا بود که بهای لیره در برابر دالر به سرعت افت نمود. انقره برای مهار این بحران، با واشنگتن هیئتی را به ریاست معاون وزیر خارجه ترکیه به تاریخ 7 اگست برای گفتگو با همتای امریکائی اش به امریکا فرستاد تا در مورد برنسون کشیش امریکایی گفتگو نماید، اما گفتگو میان طرفین بدون نتیجه پایان یافت. به مجرد این که هیئت ترکیه به تاریخ 9 اگست به سوی ترکیه حرکت نمودند، ترامپ با انتشار تویت دیگری در حساب تویترش به تاریخ 10 اگست با افزایش مالیات صادرات فولاد و آلومینیم ترکیه، آتش بیشتری به خرمن این بحران زد؛ طوری که مالیات آلومینیم را 20 و فولاد 50 درصد افزایش یافت و این باعث شد بهای لیره باز هم افت بیشتری کند و به حد غیر معمولی، یعنی یک دالر معادل 4.24 لیره در بازار معاملات آسیا و کشورهای حاشیه بحر آرام برسد. به این ترتیب، واحد پولی ترکیه در حدود 40 درصد از ارزش

خود را در برابر دالر از دست داد. «ترامپ افزود: دستور دوبرابر نمودن مالیات فولاد و آلومینیم را دادم» (منبع: <https://arabi21.com> 10 اگست 2018م)

4- به این ترتیب، بحران مالی میان امریکا و ترکیه در ظاهر طوری به نظر می‌رسد که دلیل آن بالا گرفتن قضیه برونسون کشیش امریکایی و تمایل رئیس جمهور امریکا به خوشحال نمودن مسیحیان اصولی نسبت به قاعده انتخاباتی خودش، به ویژه با توجه به این که فقط چند ماه به انتخابات ابتدائی کانگرس باقی مانده، می‌باشد. اما واقعیت این است که قضیه برونسون کشیش، بهانه‌ای است برای سرپوش گذاشتن به اسباب واقعی سقوط بهای لیره ترکیه. این در اصل بحران سیاسی است که امریکا می‌خواهد با استفاده از آن به اروپا ضربه بزند و جزئیات آن را در ذیل بیان خواهیم نمود.

نشانه‌های این بحران، حتی پیش از ظهور اختلافات میان ترک‌ها و امریکایی‌ها وجود داشت، چنانچه حکومت ترکیه زمان انتخابات را از نومبر 2018م به ماه جون سال جاری پیش انداخت تا مبدا بالای نتایج آن تأثیر گذارد. اردوغان شخصاً به این مسئله اعتراف نموده گفت: «با پیش انداختن تاریخ انتخابات، خود را برای پیامدهای زلزله اقتصادی ویران‌گری آماده می‌کنیم؛ در غیر آن هرگز نمی‌توانیم بدون تحمل خسارت‌هایی این دوره را پشت سر گذرانیم.» (منبع: صفحه خبری ترکیه 20 اپریل 2018م) این نشان می‌دهد که بحران قیمت لیره پیش از موضوع کشیش و افزایش مالیات گمرکی مطرح بوده، مخصوصاً با توجه به این که برونسون از سال 2016م زندانی بوده و اعمال تحریم‌ها علیه ترکیه در حال حاضر و به دلیل برونسون معنایی ندارد، به ویژه این که می‌دانیم میزان توجه امریکا به دین و حقوق بشر بسیار ضعیف است.

5- اسباب واقعی سقوط سریع واحد پولی ترکیه چند مورد است که به مهم ترین آن اشاره خواهیم نمود:

الف) میزان بالای قرضه‌های ترکیه در جریان ده سال اخیر، به ویژه در بخش‌های خصوصی. مسئولین خزانه‌داری ترکیه در سپتمبر 2017م اعلان نمودند که مجموع قرضه‌های خارجی ترکیه به 438 میلیارد دالر می‌رسد و آنان برای پرداخت تنها مبلغی نزدیک به 11 میلیارد از مجموع قرضه‌های سال 2018م آماده‌گی می‌گیرند که به 43 میلیارد دالر می‌رسد. وزارت خزانه‌داری ترکیه در بیانیه‌ای که به تاریخ 31 اکتوبر 2017م منتشر نمود، گفت: «ما برای باز پرداخت 10.92 میلیارد دالر آماده‌گی می‌گیریم و این بخشی از مبلغی نزدیک به 43.1 میلیارد دالری است که در سال 2018م خواهیم گرفت و میزان تورم جدید به بیشتر از 10 درصد رسیده.» (منبع: آژانس خبرگزاری آناضول 31 اکتوبر 2017م) به این ترتیب، زنگ خطر به شدت به صدا در آمد تا این که مشاور وزارت خزانه‌داری ترکیه در این اواخر اعلان نمود که: «مجموع قرضه‌های خارجی ترکیه در فصل اول سال جاری از تاریخ 31 مارچ 2018م به 466.1 میلیارد دالر می‌رسد.» (منبع: آژانس خبرگزاری آناضول 29 جون 2018م) لازم به ذکر است که بخش مهمی از این قرضه‌ها در اصل به پروژه‌های دولتی بر می‌گردد، اما اجراء و تمویل آن را بخش خصوصی به دوش گرفته، زیرا حکومت اردوغان در جریان ده سال اخیر سعی نموده با انداختن این قرضه‌ها به دوش بخش‌های خصوصی، از فشار آن بالای حکومت بکاهد، طوری که بخش خصوصی خود مستقیماً این قرضه‌ها را از خارج

دریافت نماید. بناءً در حال حاضر بار بخشی از این قرضه‌ها را شرکت‌های خصوصی به دوش دارد و این یک نیرنگ سیاسی است تا حکومت بتواند به پایین بودن قرضه‌های خارجی اش فخر فروشی کند.

ب) اظهارات وزارت گمرک‌ها و تجارت ترکیه به تاریخ 2 جنوری 2018م نشان می‌دهد که میزان تفاوت میان صادرات و واردات ترکیه در سال جاری به 77.06 درصد می‌رسد؛ در حالی که در سال گذشته 37.5 درصد بود و این توسط واحدهای پولی دشوار پرداخت می‌گردد. صادرات ترکیه در سال 2017م 157.1 میلیارد دالر بود؛ در حالی که واردات آن 234 میلیارد و 156 میلیون دالر امریکایی بود. (منبع: تلویزیون و رادیوی ترکیه 2 جنوری 2018م) به علاوه آن، میزان تورم اقتصادی که به گونه رسمی و توسط اداره رسمی آمار به تاریخ 3 اگست 2018م در خصوص میزان تورم اعلان گردید، نشان می‌دهد که این میزان به 15.85 درصد می‌رسد. (منبع: آژانس خبرگزاری آناتول 3 اگست 2018م) بعد از سال 2003م که حزب اردوغان به قدرت رسید، این نخستین باری است که میزان تورم به این حد می‌رسد. این در حالی است که هدف بانک مرکزی ترکیه این است که میزان تورم را به 5 درصد؛ یعنی برابر با معیارهای اروپا برساند. اما در برآورده نمودن این هدف عملاً ناکام ماند و در میزان 8 درصد توقف نمود و دیری نگذشت که در سال گذشته به 10 درصد و در سال جاری به 16 درصد رسید.

ج) پایین نشان دادن رتبه اقتصادی ترکیه توسط آژانس‌های طبقه‌بندی که به نوبه خود بالای لیره ترکیه فشار وارد نموده و میزان اعتماد به آن و اقتصاد ترکیه را پایین آورد. چنانچه "مودیز" که یکی از این آژانس‌هاست، به تاریخ 14 اپریل 2018م هشدار داد که ضعف واحد پولی ترکیه و میزان بالای قرضه‌های آن می‌تواند خطرناک باشد. این آژانس گفته: «ضعف مزمن واحد پولی ترکیه بالای درجه‌بندی قرضه‌های آن تأثیر منفی داشته و اقتصاد آن را با مشکل روبه‌رو می‌کند.» در این اظهارات «به کاهش میزان پول‌های بیگانه در ترکیه» اشاره شده. (منبع: خبرگزاری رویترز 14 اپریل 2018م) آژانس یاد شده، به تاریخ 13 مارچ 2018م درجه ترکیه را از "بی‌ای 1" به "بی‌ای 2" کاهش داد. اردوغان از این کار به خشم آمده گفت: «آژانس‌های درجه‌بندی میزان رشد اقتصادی، سرگرم تلاش برای سوق دادن ترکیه به جانب تنگناهای اقتصادی هستند، اما بازارهای مالی نباید این تلاش‌ها را جدی بگیرند.» (منبع: ترک پرس 13 مارچ 2018م) آژانس درجه‌بندی رشد اقتصادی دیگری موسوم به "ستاندارد آند پورز" نیز به تاریخ 2 می 2018م در یک اقدام غیرمترقبه، درجه ترکیه را نسبت به قبل کاهش داد و اعلان نمود که تصمیم گرفته درجه ترکیه را از "بی/بی بی" به "بی/بی بی-". کاهش دهد. این آژانس در بیانیه‌ای گفته: «دلیل این کاهش به این بر می‌گردد که ما از بی‌ثباتی میزان تورم و سقوط درازمدت قیمت واحد پولی ترکیه و نوسان آن در هراسیم.» (منبع: خبرگزاری رویترز 2 می 2018م) آژانس درجه‌بندی دیگری موسوم به "فیتش" نیز به دو آژانس قبلی پیوسته و در بیانیه‌ای گفت: «درجه‌بندی میزان رشد ترکیه از "بی بی +" به "بی بی" کاهش یافته و دلیل آن افزایش میزان تورم، ناتوانی در حساب جاری و پیچیده‌گی‌هایی است که در سیاست اقتصادی ترکیه وجود دارد.» (منبع: ترک پرس 14 جولای 2018م)

روشن است که این آژانس‌ها در تأثیرگذاری بالای اوضاع اقتصادی، نقش بازی می‌کنند، طوری که برخی از مشکلات اقتصادی یک کشور را پنهان نگهداشته و بالای آن تمرکز نمی‌کند، چنانچه سال‌ها این کار را با ترکیه انجام داده. هم‌چنان که در موارد دیگری، پرده

از این مشکلات برداشته و آن را چند برابر نشان می‌دهد، باز هم چنانچه که در حال حاضر با ترکیه انجام می‌دهند تا برخی از اهداف سیاسی را کمک کرده و قرضه دهنده‌گان را در مورد سرنوشت قرضه‌هایشان به ترکیه نگران می‌کند تا خواستار قرضه‌های خویش شوند و این وضعیت باعث شود واحدهای پولی بیگانه برای پرداخت قرضه‌ها از بازار جمع شده و در نتیجه، بهای لیره کاهش یابد.

دوم: پرسشی که اینجا مطرح می‌شود، این است که اگر شروع بحران لیره به مدت‌ها قبل بر می‌گردد، چرا مشخصاً در این زمان و از طریق کشیش و افزایش مالیات بالای آن اعمال فشار صورت می‌گیرد و لیره به این سرعت ارزش می‌دهد؟ انگار که این تنش را امریکا برای ضربه‌زدن به لیره ترکیه راه‌اندازی نموده و به اندازه‌ای خطرناک جلوه داده می‌شود که انگار اعلان جنگ باشد، اعلانی که واکنش ترکیه حداقل باید قطع رابطه با امریکا و خروج از ناتو و... باشد، در حالی که هیچ یک از چنین واکنش‌هایی صورت نگرفته، پس واقعیت از چه قرار است؟ برای روشن شدن واقعیت باید چند مورد زیر به بررسی گرفته شود:

1- یکی از مسائلی را که اداره حکومت ترامپ در اولویت کاری خود قرار داد، این است که دالر امریکایی باید همیشه در پیشاپیش تمام واحدهای پولی جهان قرار داشته باشد، به ویژه یورو. ابتدا امریکا خواست از پایین بودن میزان سود در منطقه یورو استفاده نموده و میزان سود را در امریکا بالا برد تا سرمایه‌ها را به بهانه بهره‌مند شدن از سود زیاد، از اروپا به جانب امریکا بکشاند. امریکا انتظار داشت با این کار از ارزش یورو در برابر دالر کاسته شود، اما نتیجه چنان نشد که انتظار داشت؛ بلکه ارزش یورو هم‌چنان نسبت به دالر بالا باقی ماند، زیرا بانک مرکزی اروپا نقشه‌های فعالی را جهت شدت بخشیدن به سیاست‌های نقدی و کاستن و یا متوقف نمودن خرید اوراقی موسوم به تیسیر نقدی، روی دست گرفت و این سیاست باعث شد سرمایه‌ها برای دسترسی به درآمد بیشتر از سرمایه‌گذاری‌هایش، از امریکا به اروپا و آسیا سرازیر شود. وقتی ترامپ در این کارش ناکام شد، به کاستن از واردات و افزایش صادرات روی آورد تا معادله تجارتي را به نفع خود رقم زده و دالر را تقویت نماید. به همین دلیل بود که شروع به افزودن مالیات بالای شماری از کالاهای وارداتی نمود. «ویلبور روس به تاریخ 31 می 2018م اعلان نمود که کشورش سر از فردا مالیات گمرکی سنگینی را بالای فولاد و آلومینیم وارداتی از اتحادیه اروپا، چین، مکزیکو و کانادا وضع خواهد نمود.» (منبع: www.dw.com 31 می 2018م)

2- هیچ یک از این سیاست‌ها ترامپ را در تقویت دالر در برابر یورو کمک نکرد تا این‌که به نظر می‌رسد گمشده‌اش را اعمال فشار بالای ترکیه و کاستن از قیمت لیره آن یافته است. امریکا می‌خواهد بازارهای مالی اروپا را با به وحشت انداختن اروپا از این طریق ضربه زند، زیرا اروپا روابط مالی فوق‌العاده زیادی با ترکیه دارد، چنانچه بیشترین میزان سرمایه‌گذاری در ترکیه، اروپائی است و این میزان در سال 2017م 42 درصد افزایش داشت. هم‌چنین بزرگ‌ترین حجم مبادلات تجارتي ترکیه با اروپا می‌باشد، چنانچه در سال 2017م به 160 میلیارد دالر رسید که بیشتر به نفع اروپا می‌چرخد. دو طرف تصمیم گرفتند توافقتنامه گمرک مشترک را که در سال 1995م امضاء شده بود، مجدداً تازه کنند و هدف از آن، افزایش مبادلات تجارتي به میزان 200 میلیارد دالر در جریان یک‌ونیم سال و 500 میلیارد در جریان پنج سال می‌باشد. این معلومات را نهاد زیكجی وزیر اقتصاد ترکیه با رسانه‌ها در میان گذاشت. (منبع: شرق اوسط 29 سپتمبر 2017م) این در حالی است که میزان مبادلات تجارتي میان ترکیه و امریکا به 18.7 میلیارد دالر می‌رسد که صادرات امریکا به ترکیه

در 11 ماه نخست حکومت ترامپ 7.2 درصد بیشتر از صادرات ترکیه بوده. (منبع: آژانس خبرگزاری آناتول 21 جنوری 2018م) به این ترتیب، هرگونه تکانی در اقتصاد ترکیه و سپس لیره اقتصاد اروپا را به وحشت خواهد انداخت و این وحشت مالی، چنان که ترامپ انتظار دارد، ضربه تقریباً کشنده‌ای به یورو خواهد زد.

6- بازار اروپا عملاً از سقوط قیمت لیره ترکیه متأثر گردید:

الف) بانک مرکزی اروپا همواره نگران بازبودن دروازه‌های بانک‌های منطقه یورو برای ترکیه می‌باشد، مخصوصاً بانک فرانسوی "إن بی باربیا"، بانک اسپانیائی "بی بی فی ایه" و بانک ایتالیائی "اونی کریدت". این سه بانک در ترکیه فعالیت‌های گسترده دارند و سهام این بانک‌ها تا 3 درصد کاهش داشت و به همین دلیل بود که اروپا به سبب سرمایه‌گذاری‌های این بانک‌ها در آنجا، قرضه‌هایی که به ترکیه داده و میزان هنگفت تجارتي، که میان طرفین وجود دارد، از تحولات اخیر ترکیه متأثر گردید.

ب) «بر اساس آخرین آماری که بانک جهانی ارائه نموده، قرضه‌هایی که بانک‌های اروپا به ترکیه داده، به 224 میلیارد دلار، یعنی نزدیک به 200 میلیارد یورو می‌شود. و بیشتر آن توسط بانک‌های اسپانیا پرداخت گردیده. اینک این بانک‌ها نگران گسترش بحران ترکیه می‌باشند و سهام برخی از این بانک‌های اروپائی پس از سقوط لیره، تا 10 الی 20 درصد افت نموده و دلیل آن قرضه‌هایی است که به ترکیه داده اند.» (منبع: اسکای نیوز 31 می 2018م)

ج) مسئله دیگری که در خصوص قرضه‌های ترکیه نگران کننده است، این است که ترکیه توان خدمت قرضه‌ها را ندارد، زیرا سرمایه‌گذاران ترک مبلغ 82.3 میلیارد دلار به بانک‌های اسپانیا، 38.4 میلیارد به بانک‌های فرانسه و 17 میلیارد به بانک‌های ایتالیا بدهکار می‌باشند و این مخلوطی از پول‌های داخلی و بیگانه است. اینجاست که زنگ خطر در اروپا به صدا در می‌آید، زیرا بانک BBA اسپانیا، بانک UniCredit ایتالیا و شرکت BNP Paribas فرانسه قیمت سهام خویش را از دست داده. (منبع: <https://www.ft.com/content/51311230-9be7>) کاهش قیمت لیره، احتمال تخلف ترکیه از پرداخت قرضه‌هایش را نیز تقویت می‌کند و این به نوبه خود اروپا را به پیمانۀ گسترده‌ای متأثر می‌کند.

د) برخی گزارش‌ها نشان می‌دهد که شماری از شرکت‌های بزرگ ترکیه، بیشتر از 220 میلیارد دلار قرض دار بوده و پس از سقوط بهای لیره، درخواست‌هایی را مبنی بر طلب حمایت دولت در برابر قرضه دهنده‌گان به حکومت فرستاده‌اند. "دوغوش" یکی از این شرکت‌های بزرگ است که توسط فرید شاهینک، میلیاردر مشهور ترک اداره می‌شود. وی از بانک‌ها خواسته ساختار قرضه‌ها را بر اساس میلیاردها دلار واحد پولی خارجی تجدید نمایند. بعضی گزارش‌ها نشان می‌دهد که مجموع قرضه‌هایی که درخواست تجدید ساختار آن مطرح گردیده، به 20 میلیارد دلار می‌رسد.

ه) اتحادیه اتاق‌های صنعت و تجارت آلمان اعلان نموده که در حدود 6500 شرکت آلمانی، که در ترکیه فعالیت دارند، در پی برهم‌خوردن توازن اقتصاد ترکیه از این حالت متأثر شده‌اند. این اتحادیه علاوه نمود که شرکت‌های آلمانی دارند از سرمایه‌گذاری‌های جدید در بازار ترکیه صرف نظر می‌کنند.» (منبع: www.lebanon24.com 13 اگست 2018م)

سوم: به این ترتیب، تمرکز روی بحران لیره و سقوط سریع آن توسط امریکا، به هدف متزلزل نمودن اقتصاد اروپا و سپس ضربه‌زدن به یورو و کاستن از قیمت آن در برابر دالر است. هرچند اقداماتی که امریکا برای اعمال فشار بالای لیره روی دست گرفت، زندگی مردم ترکیه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما ترامپ به این مسئله هیچ اهمیتی نمی‌دهد. گرچه جای تعجب نیست آدمی مانند ترامپ اقدام به چنین کاری نموده و برای ضربه‌زدن به هر واحد پولی، که با دالر در رقابت باشد، دست چنین سیاست‌های مخربی بزند، زیرا او با مفکوره گاوچرانی بزرگ شده و خون گاوچران‌ها در رگ‌هایش جاری است، اما آن چه بسیار زشت و آزاردهنده می‌نماید، این است که اردوغان این دغل‌بازی را درک نکرده و تعجب می‌کند که چرا ترامپ به خاطر یک کشیش با هم‌پیمان دیرین‌اش چنین می‌کند؟!

اردوغان در گردهمایی در شهر اونیه-که در سواحل بحر سیاه موقعیت دارد- گفت: «چنین جرئت و تلاشی برای وادار نمودن ترکیه به کاری از طریق هشدارهایی به خاطر یک کشیش، اشتباه است.» وی افزود: «یک بار دیگر حکام امریکا را مخاطب قرار داده می‌گویم: شرم است به شما که شریک استراتژیک خویش در پیمان ناتو را با یک کشیش مبادله می‌کنید.» (منبع: صفحه‌الانباء 12 اگست 2018م) سپس وی با اندوه و توسل، ترامپ را خطاب نموده و از خدمات زیادی که ترکیه برای امریکا انجام داده و مبارزاتی که در راه آن نموده یاد می‌کند و در مقاله‌ای که زیر عنوان "بحران با ایالات متحده را چگونه ارزیابی می‌کنید" به تاریخ 11 اگست 2018م در نشریه نیویارک تایمز امریکا منتشر گردید می‌گوید: «شصت سال است که ترکیه و امریکا در پیمان ناتو باهم شریک و هم‌پیمان استراتژیک می‌باشند. این دو کشور در جریان جنگ سرد و مراحل بعد از آن، در کنار هم دشواری‌ها و مشکلات زیادی را پشت سر گذاشتند. ترکیه در طول سال‌ها هرگاه امریکا از آن درخواست کمک نموده به سرعت به کمک آن شتافته؛ نیروهای ما در کوریا شانه‌به‌شانه آنان جنگیدند، در تلخ‌ترین شرایط بحران موشکی با کیوبا در کنار آنان بودیم، برای آرام نمودن اوضاع به ایالات متحده اجازه دادیم موشک جای جویتتر خویش را در خاک ما مستقر نماید و زمانی که امریکا تصمیم گرفت، به عاملین حملات تروریستی 11 سپتمبر پاسخ دهد، ترکیه نیروهایش را جهت موفقیت این مسئولیت پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) به افغانستان فرستاد و این در حالی بود که امریکا از دوستان و هم‌پیمانان‌اش انتظار داشت.» به این ترتیب دیده می‌شود که اردوغان دوستی‌اش را با امریکا، که دشمن اسلام و مسلمانان است، کاملاً واضح اعلان می‌کند، اما پاداش امریکا برایش این است که هیچ ارزشی به او نمی‌دهد!

چهارم: این که بحران موجود میان امریکا و ترکیه و مشکل لیره به کجا خواهد انجامید، انتظار ما قرار ذیل است:

1- از آن جایی که هدف از فشارهای امریکا بالای لیره ترکیه، که منجر به کاهش سریع قیمت آن شد، به وحشت انداختن اروپا و متزلزل نمودن اقتصاد این اتحادیه و در نتیجه، کاستن از قیمت یورو در برابر دالر می‌باشد، انتظار می‌رود ترامپ پس از برآورده نمودن این هدف و ضربه‌زدن به یورو به گونه‌ای که خباثت وی را اشباع نماید، آمارها را مجدداً توسط آژانس‌های درجه‌بندی تغییر داده و از لیره

پشتیبانی نماید؛ زیرا هدف امریکا ضربه زدن به یورو است و این کار را به دلیل حجم زیاد روابط مالی و اقتصادی اروپا با ترکیه انجام می‌دهد، چنانچه عملاً قیمت یورو در برابر دالر افت نمود. «پس از آن‌که نشریه فایننشیل تایمز به نقل از دو منبع دیگر نوشت که بانک مرکزی اروپا در مورد بانک‌های اسپانیا، ایتالیا و فرانسه نگران می‌باشد، یورو سخت متضرر گردید. قیمت یورو امروز در برابر به 1.13655 دالر رسید و این کمترین قیمتی است که یورو از ماه جولای 2017م، یعنی بیشتر از یک سال، در برابر دالر تجربه می‌کند. (منبع: خبرگزاری رویترز 13 اگست 2018م)

امریکا در زمان به قدرت رسانیدن اردوغان در سال 2003م نیز اقتصاد ترکیه را با راه‌اندازی سروصداها بلند برد؛ طوری که بهای لیره بسیار پایین و اقتصاد ترکیه در زمان حکومت اجاوید سخت متزلزل بود. امریکا و همکاران آن با پرداخت قرضه‌های پی‌هم به ترکیه، اقتصاد این کشور را روبه‌رشد جلوه داد و درجه آن را در آژانس‌های درجه‌بندی بلند برد؛ سپس اقتصاد ترکیه را یک اقتصاد در حال رشد معرفی نمود، در حالی که این اقتصاد کاملاً بالای قرضه‌های سودی استوار بود!

2- اما در خصوص افزایش مالیات امریکا بالای فولاد و آلومینیم ترکیه باید گفت که این کار تأثیر زیادی ندارد، زیرا صادرات فولاد ترکیه به امریکا اندکی بیشتر از یک میلیارد دالر است. (منبع: روز هفتم 2 گست 2018م) و این در اقتصاد دولتی که میزان مجموعی صادرات آن در سال 2017م به بیشتر از 157 میلیارد دالر می‌رسد، رقم بسیار کمی است. (منبع: بوابه شرق 2 جنوری 2018م) انگار هدف اصلی، ایجاد فضای رعب و وحشت در اقتصاد ترکیه و به نوسان انداختن لیره ترکیه بوده تا از این طریق اقتصاد اروپا را تحت تأثیر قرار دهند و سرانجام بهای یورو، واحد پولی این اتحادیه را در برابر دالر کاهش دهند، زیرا با توجه به حجم زیاد داد و ستدهای اقتصادی و پولی میان ترکیه و اروپا، این کار مناسب‌ترین وسیله به نظر می‌رسید و چنین هم شد.

3- در مورد کشیش امریکایی بازداشت شده در ترکیه باید گفت که وی نزدیک به دو سال است که زندانی است، با وجود آن هم روابط میان ترکیه و امریکا آرام بود، اما ترامپ اینک این مسئله را برجسته نمود تا از آن در مورد انتخابات پیش‌رو استفاده نماید، به علاوه این، از این طریق میان ترکیه و امریکا ایجاد تنش نمود تا روی بازارهای پولی تأثیر گذارد. بنابر این، قضیه کشیش یکی از عناصر کمک‌کننده در این سروصداها به شمار می‌رود و نه عنصر اصلی و به همین دلیل، انتظار می‌رود هدف اصلی، که ضربه زدن به یورو است، برآورده شود و احتمالاً به درازا هم نخواهد کشید که کشیش امریکایی تسلیم امریکا خواهد شد و این کار ممکن است با اسلوبي صورت گیرد که آبروی اردوغان نریزد و یا هم بدون هیچ توجهی به آبروی وی صورت گیرد!

4- اما رنج و فشاری را که مردم ترکیه در پی سقوط بهای لیره و بلند رفتن قیمت مواد اولیه و فشارهای زندگی متحمل می‌شوند، هیچ اهمیتی برای ترامپ، کسانی که در محور او می‌چرخند و مزدورانش ندارد. به گمان اغلب دنباله‌روان، همکاران و مزدوران امریکا به خوبی می‌دانند که وقتی پای منافع با داران‌شان در میان باشد، هیچ اهمیتی به آنان داده نمی‌شود و هر آنچه بخواهند با آنان انجام می‌دهند؛ حتی اگر لازم باشد به این مزدوران مستقیماً اهانت نموده و از آنان چهره تاریک نمایش می‌دهند. "به راستی وقتی کسی پست و حقیر شد، هرگونه اهانتی برای او آسان می‌شود".

خلاصه این که: بحرانی را که ترامپ با بلند بردن مالیات، موضوع کشیش، کاستن از رتبه اقتصادی ترکیه توسط آژانس های درجه بندی، برملا نمودن قرضه های ترکیه و سایر موارد ایجاد نمود و از طریق آن قیمت لیره را به گونه قابل توجهی پایین آورد، هدف اصلی از این بحران، ایجاد فضای رعب و وحشت در اروپا و متزلزل نمودن اقتصاد آن و در نتیجه، پایین آوردن قیمت یورو در برابر دلار است، زیرا حجم روابط اقتصادی و پولی ترکیه و اروپا بسیار زیاد بوده و این بهترین گزینه به شمار می رود، چنانچه عملاً قیمت یورو در برابر دلار افت نمود.

از آن جایی که اردوغان در محور امریکا می چرخد، انتظار می رود این بحران به درازا نکشد، بلکه به مجرد این که ترامپ قیمت یورو را تا اندازه دلخواه خودش پایین آورد، حتی اگر هدف اش ضربه کشنده به یورو هم نباشد، آنگاه است که ترامپ، همان گونه که این بحران را آغاز نمود، به همان طریق به آن پایان نیز خواهد داد و این کار را ممکن است به اسلوبی انجام دهد که آبروی اردوغان در آن محفوظ بماند و یا حتی ممکن است بدون توجه به آبروی وی صورت گیرد؛ سپس کشیش آزاد خواهد شد، مالیات سنگین لغو و یا کاهش خواهد یافت و آژانس های درجه بندی اقتصاد، درجه اقتصاد ترکیه را با به تأخیر انداختن قرضه ها با قرضه های جدید، به حالت عادی برخواهد گرداند و آنگاه، قیمت لیره بهبود می یابد، هرچند ممکن است به حالت قبل از بحران برنگردد. آن وقت است که ترامپ و اردوغان مجدداً با هم گل گفته و گل خواهند شرفت و انگار هیچ اتفاقی نیفتاده.

بناءً هرگاه منافع با داران این حکام مزدور تقاضا کند، به ساده گی به آنان اهانت می کنند و حتی در صورت لزوم، آنان را از اریکه قدرت به پایین می کشند، چنانچه بارها با مزدورانی پیش از آنان اتفاق افتاده؛ اما آیا کسی هست که عبرت بگیرد؟! ﴿إِن فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَ هُوَ شَهِيدٌ﴾

12 ذی الحجه 1439 هـ.ق

23 اگست 2018 م